

Hassela Gotland - Historik

Mars 1982

I början av 1982 placerades 4 ungdomar på Kustvägens Utbildningskollektiv i Klintehamn. I folkmun- socialarbetarmun- "Siggelins". Alla fyra var från Stockholms Kommun och ansvarig placerare var Rolle Johansson. Just det, den Rolle som sedermera passerat Hasselakollektivet, Hassela Gotland, socialtjänsten Visby och nu är lärare på Behandlingspedagogutbildningen i Fårösund. Han var med redan 1982.

Vi som tog emot eleverna var Kerstin och Lasse Siggelin och en "inköpt" medarbetare från Valstadkollektivet, Kaj Daremo. Förebilderna för verksamheten var Valstadkollektivet, Mårtensbo Gård och Hasselakollektivet. Inget dåligt gäng att hämta idéer från. De första 10 åren gick i fast Hassela-anda. Inskolningsläger. Fjällmarsch- som snart byttes ut mot vandring längs gotländska stränder. Arbetslag som kök, tvätt och städ, ute, ledarutbildning m.m. Konfrontationspedagogiken var förhärskande. I efterhand har några ungdomar vittnat om jobbiga gruppmöten där man inte riktigt visste vem som skulle bli påhoppad.

I grunden låg och ligger fortfarande medlevarskapet, politiken, all pedagogik måste ske i positiv anda, nära relationer, idealitet mm.

Alla kollektiv med självaktning låg långt ute på landet. Djurhållning, skogsjobb och annat liknande var viktigt. Vi på Gotland bodde i ett blått hus mitt i Klintehamns samhälle. Vi letade efter ett hus på landet men hittade inget. Vi var tvungna att gilla läget, som det modernt heter. Vi var tvungna att förhålla oss till grannar som faktiskt fanns, till ICA 50 meter bort, till färghandeln, pressbyrån mm. som låg på ett stenkasts avstånd. Just detta skapade en hållning till lokalsamhället som sedan blev mycket viktig. Idag påverkas vi mycket av Klintehamn och Klintehamn påverkas av oss. Många i Klintehamn deltar i utbildningen av ungdomar utan att egentligen veta om det. Klintehamns IK:s olika fotbollstränare de sista 20 åren har varit mycket goda pedagoger när ungdomar från kollektivet var med i laget. Alla fotbollsälskare minns väl när KIK spelade i Stockholmsserien div. 3 och profiler från kollektivet i laget var Kaj, James och Milan. Bröderna Ulas och Özz var också med på ett hörn. Klinteskolans lärare har gjort hjälteinsatser när det gäller Hasselaelever i Klinteskolan och kassörskan på Konsum har fostrat en och annan ungdom som försökt köpa cigaretter trots låg ålder. Vi som varit med länge minns när några ungdomar från kollektivet stal hyrbilar på Statoil, mitt i samhället. När det uppdagades vem som gjort det tog Vivianne på Statoil hand om killarna, läxade upp dem, ordnade med oavlönat sommarjobb och blev sedermera god vän med biltjuvarna.

Politiken var viktig från början. Medan övriga Hassela var betongsossar var vi lite mer Moskvakommunister. K-A brukade skoja om det. "Vi inom Hassela bygger vårt arbete på den demokratiska socialismen. Vi kan inte ta order från Moskva och liknande." Nu tror jag inte han trodde vi tog order från öst, men det var slagfärdig debatt-teknik. Socialpolitiken var viktig i början. Hassela stod för ett nytt tänkande. Vi minns stormöten där K-A och Ove Rosengren mötte blivande socialarbetare i tvång-frivillighetsdebatten. Hassela stod för tvånget och liberala socialarbetarstudenter för frihet. Ibland måste man tvingas att inse att man behöver hjälp. Det argumentet håller fortfarande. Tvånget från knark och alkohol är större än formella socialtjänsttvånget. Socialtjänsttvånget kan man bli kvitt. Beroendet av droger har man med sig hela livet.

Under de första 10 åren fungerade Hassela Gotland som ett ganska traditionellt kollektiv. Vi blev naturligtvis större. Många goda medarbetare anslöt sig och satte sin prägel på verksamheten.

I efterhand har vi sagt att vid tiden för 10-årsjubileet skedde en förändring på kollektivet. Vad hände och vad blev det sen?

”Basta” hette en dokumentär som sändes i TV någon gång då. Det var en beskrivning av ett arbets- och behandlingskollektiv i norra Italien. San Patrignano. Det satte mycket djupa spår i oss. Var det möjligt att syssla med vård och behandling som vi gillade så mycket, samtidigt som man jobbade med kvalitativ produktion som vi också gillade? Det var det där i norra Italien så varför inte hos oss. Efter resa dit blev vi ännu mer övertygade.

Praktiska verksamheter – praktikjobb för ungdomar utvecklades. Vävars, V-mek, Justus, Sportakuten, m.fl. Några försvann och andra växte och förstärktes. Två tankar var viktiga om något nytt skulle starta. För det första skulle verksamheten bidra till ungdomars utveckling när det gäller praktik. Det andra var ekonomin i verksamheten. Kunde den bidra till att ekonomisera Hassela Gotland. Sen krävdes det naturligtvis en idégivare, en person som brann för uppgiften och var beredd att driva den till fungerande. De verksamheter som finns idag beskrivs på andra platser på hemsidan.

En annat viktigt tillskott var nya medarbetar med nya idéer. Ett exempel på det är ungdomsteatern ”Don't forget to kiss your mother goodbye”. När Mats började med den i mitten av 90-talet kunde han väl inte ha trott att den sedan skulle spela mer än två tusen föreställningar och flera hundra ungdomar delta i olika roller under årens lopp. Hasselateatern som den kallas är nog den verksamhet som syns mest i media när det gäller Hassela.

Under åren har ungdomar i huvudsak kommit i grupper. Framförallt Stockholms kommun ”samlade ihop” blivande Hasselaelever en gång om året och sen tog kollektivet över med inskolningsläger och en tuff tid på kollektivet med nya ungdomar. Socialtjänstens behov av kontinuerliga intagningar och erfarenheter från Hassela Bäckeräng i Hälsingland innebar att även Gotland startade en speciell akutavdelning. Vi hittade ett fantastiskt hus i Bjärges i Vänge, mitt på Gotland. Marcia, Alex, Mia och Ilpo var den första medlevargruppen som satte sin prägel på VängeAkuten. Ännu idag kan man hitta detaljer på Vänge som härrör från Marcias estetiska sinne. Vad VängeAkuten framförallt bidrog till var att alla ungdomar fick en god inskolning i Hassela utbildning. Varje ungdom fick en chans att i lugn och ro planera sin utbildning. Vilka behov har jag, vilka önskningar har jag och vad drömmer jag om att få göra? Vängetiden innebär också att när man kommer till Klintehamn och Tors är man ”lite mer på plats” och de grundläggande motsättningarna överstökade.

Skolan har alltid varit ett viktigt område när det gäller placerade ungdomar. I början hade vi hemundervisning som sedan gick över till undervisning på kommunens högstadieskola, Klinteskolan. I mitten på 90-talet hade vi en skola på kollektivet, fortsättning på Klinteskolan och sedan ungdomar på gymnasiet i Visby. Som mest var 10 % av Klinteskolan Hasselaelever och Hasselavuxna. Det innebar att vi tog stor del av skolan både positivt och negativt. Vi var inblandade i många aktiviteter och diskussioner. Vi tillförde många extravuxna i skolvärlden. Vad som var svårt var att våra ungdomar tog alltför stor del av skolans specialresurser. Det var också svårt att tillgodose alla våra ungdomars behov och svårt att se helheten. Friskolediskussionen satte igång och 1998 öppnade K-A och rektor Per Edman, K-A Westerbergskolan i Gamla Högre folkskolans lokaler i Klintehamn. Sen dess har K-A-skolan utvecklats mycket och har idag en omfattande verksamhet med ca 50 elever inskrivna.

Vi ett tillfälle när Klintehamn kändes för trångt och några medlemmare led av utvecklingsfrossa blev ett tidigare behandlingshem norr om Visby till salu. En blåsig februaridag (det blåser jämt på Tors) for ett gäng dit och besöket slutade som många liknande händelser. Några entusiaster, bland annat Martin och Jessica, såg möjligheterna och några andra var mer skeptiska. Som vanligt här på Hassela Gotland, gäller "se möjlighetsteorin", bara du är med och tar ansvar. Jessica och Martin flyttade dit med några medlemmare och utvecklade stället till ett äventyrscenter med hög kvalitet. Placerade ungdomar är ofta inriktade på praktik inom äventyrsverksamheten.

När Gotlands Djurpark hamnade under Hassela Gotland kan den nog liknas vid Torshistorien. Också en februaridag var vi där på första besök och sen drog allt igång. Djurparken är bara i början av sin historieberivning...

För att avsluta sammanfattningen av Hassela Gotlands historia ska jag beskriva en typisk Hasselautveckling av en verksamhet som just börjat sin historia men har stora möjligheter framför sig.

Ett stort problem på alla institutioner där missbruk är en av grunderna för placeringen, är närvaron av knarket. Ingen vill att det ska finnas men beroendet är så starkt att det ändå då och då dyker upp och förstör alla möjligheter till ärlighet, närhet, positiv pedagogik m.m. Även på Hassela Gotland var detta tidvis ett problem. När vi en gång fick hjälp av Gotlands narkotikapolis med en hund, föddes idén om en egen hund. En hund inköptes och blev efter goda erfarenheter snart två. Hundarna skapade intresse bland både ungdomar och vuxna och hundarna ville ha fler hundkompisar. Idag finns en hundavdelning som bara är i början av sina utvecklingsmöjligheter. Utbilda knarkhundar, minhundar, räddningshundar, ledarhundar - listan kan nog göras hur lång som helst, och behovet finns långt utanför Sveriges gränser, men någon annan får skriva den historien.

Lasse.